

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Joanna Bitner
Protokolant:	pomocnik biurowy Alicja Leszczyńska

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2017 r. w Warszawie na rozprawie sprawy

z powództwa Ł. G.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej

o odszkodowanie

I. powództwo oddala;

II. nie obciąża Ł. G. kosztami postępowania w sprawie, a nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa;

III. przyznaje adwokat K. U. wynagrodzenie należne pełnomocnikowi z urzędu powoda w kwocie 7200,- (siedem tysięcy dwieście) złotych + VAT, które nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie.

Sygn. akt III C 425/13

UZASADNIENIE

Powód Ł. G. pozwem z dnia 24 października 2011 roku skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej wniósł o zasądzenie na jego rzecz 500 000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłat, kwoty 100 000 zł na wskazany przez powoda cel społeczny, tj. na rzecz (...) nr (...) im. A. M. w S. oraz o zasądzenie kosztów postępowania na swoją rzecz. W toku postępowania pismem z dnia 19 marca (k.312) powód rozszerzył powództwo o żądanie zapłaty kolejnych 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia za warunki bytowe AŚ w B..

Powód wiązał swoje roszczenia z pobytem we wszystkich jednostkach penitencjarnych. Powód twierdził, że odbywał karę w nieludzkich warunkach, przy braku intymności, w celach przeludnionych; kącik sanitarny często nie był wystarczająco oddzielony od części mieszkalnej celi; wszechobecne były pluskwy; okna były nieszczelne; nie było wentylacji cel, było złe oświetlenie; opieka medyczna była zła. Powód dochodził również w niniejszej sprawie roszczeń związanych ze swoim zdrowiem.

Pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Generalny Służby Więziennej wniósł o oddalenie powództwa jako nieudowodnionego i zakwestionował powództwo tak co do zasady, jak i wysokości. Zgłosił także zarzut przedawnienia roszczeń powstałych wcześniej niż 3 lata przed wniesieniem pozwu – tj. za okres do dnia 23 października 2008 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód Ł. G. przebywał w następujących jednostkach penitencjarnych:

- w Areszcie Śledczym w Ś. w okresie od 17 maja 2001 roku do dnia 18 grudnia 2001 roku,
- w Zakładzie Karnym w S. w okresie od 18 grudnia 2001 roku do dnia 9 kwietnia 2002 roku oraz od 7 października 2002 roku do dnia 4 sierpnia 2004 roku.

- w Areszcie Śledczym w S. w niżej podanych okresach:

- 1) od 12.03.2001 r. do 06.04.2001 r.,
- 2) od 16.06.2005 r. do 09.11.2005 r.,
- 3) od 20.07.2006 r. do 09.08.2006 r.,
- 4) od 11.08.2006 r. do 18.11.2006 r.,
- 5) od 14.12.2008 r. do 28.04.2009 r.
- 6) od 14.12.2009 r. do 17.12.2009 r.
- 7) od 16.02.2010r. do 24.02.2010 r.
- 8) od 2.06.2010 r. do 3.07.2010 r.
- 9) od 13.10.2012r. do 31.01.2013r.

- w Zakładzie Karnym w G. w niżej podanych okresach (k.169):

- 1) od 23.04.2008r. do 3.06.2008r.
- 2) od 14.12.2008 r. do 10.08.2009r.
- 3) od 13.07.2010r. do 10.08.2012r.
4. od 12.10.2012 r. – w toku sprawy

- w Areszcie Śledczym w B. w okresie od 4.03.2014 r.do14.04.2014 r. (k.332)

Warunki bytowe w celach mieszkalnych **w Areszcie Śledczym w S.** - w których powód odbywał karę pozbawienia wolności - były zgodne z prawem. Areszt Śledczy w S. problemy socjalno - bytowe osadzonych takie, jak: wyposażenie cel w meble, urządzenia sanitarne, dostarczane osadzonym środki higieny osobistej, odpowiednie wyżywienie, dostęp do usług medycznych, realizował zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, tj. przepisami Kodeksu karnego wykonawczego, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn.25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno -porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn.17.10.2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn.02.09.2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych, a także obowiązującego zarządzenia Dyrektora Aresztu Śledczego w S. w sprawie porządku wewnętrznego w Areszcie Śledczym w S.. Budynek, w którym mieści się Areszt Śledczy w S. posiadają kilka kondygnacji i były w dobrym stanie technicznym. Okresowo przeprowadzane były kontrole obiektów budowlanych, które potwierdzały, że budynki te nadają się do użytku.

Cele mieszkalne, w których powód przebywał były wieloosobowe. W celach tych były urządzenia sanitarne takie, jak: miska ustępowa, spluczka, umywalka z bieżącą zimną i ciepłą wodą, półka, szafka oraz lustro - w kąciu sanitarnym. Wszystkie kącie sanitarne były zamykane i trwale oddzielone od reszty pomieszczenia ścianami do pełnej wysokości celi, co gwarantowało poszanowanie intymności, a ich stan techniczny był dobry. Powierzchnia kącia wynosiła około 1,5 m², co w zupełności wystarczało na swobodne wykonanie przez jedną osobę czynności związanych z higieną osobistą i nie była wliczana do ogólnej powierzchni celi. W 2008 roku przeprowadzono remont kąciów sanitarnych w pawilonie B i całkowicie je zabudowano, wymieniono biały montaż wraz z bateriami umywalkowymi i zaworami spluczek, a także instalację elektryczną wraz z osprzętem w pomieszczeniach cel mieszkalnych.

Cele wyposażone były w łóżka dla wszystkich osadzonych przebywających w celi, odpowiednią do liczby osadzonych ilość stołów, szafek i taboretów, zgodnie z załącznikiem nr 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn.17.10.2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Sprzęt kwaterunkowy był w dobrym stanie technicznym, sprawny i umieszczony w celach w sposób umożliwiający swobodne poruszanie się osadzonych przy jednoczesnym zachowaniu wymogów wynikających z przepisów ochronnych.

Łóżka więzienne były łóżkami typu koszarowego, spełniały wszelkie wymogi bezpieczeństwa, a wszelkie usterki były usuwane na bieżąco przez osadzonych zatrudnionych w warsztacie remontowym pozwanego. Były w dobrym stanie technicznym.

Powód nie zgłaszał żadnych uwag czy skarg dotyczących stanu technicznego łóżka, które zajmował.

W celi znajdowała się sprawna wentylacja grawitacyjna, zapewniająca prawidłową cyrkulację powietrza. Cella mogła być wietrzona również poprzez otwarcie okien. Ponadto, dyrektor jednostki mógł wyrazić zgodę na indywidualną prośbę osadzonego na posiadanie małego wentylatora w celi. Powód nie zwracał się z taką prośbą.

Przed okresem zimowym każdego roku dział kwatermistrzowski kupował silikonowe uszczelki celem uszczelnienia okien w celach. W celi było okno oraz oświetlenie sztuczne odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Natężenie oświetlenia w celach było zgodne z obowiązującymi normami, co potwierdzały okresowe pomiary natężenia oświetlenia. Wszelkie związane z oświetleniem usterki były usuwane na bieżąco.

Na indywidualną prośbę osadzonego dyrektor mógł wyrazić zgodę na posiadanie przez niego prywatnej lampki w cel, a powód takiej prośby nie zgłosił..

Ściany cel były zabrudzone w stopniu wynikającym z codziennej eksploatacji pomieszczeń, przy zachowaniu właściwych warunków sanitarnych i w miarę możliwości były odświeżane. Podobnie podłoga w celach - była pokryta płytkami PCV, które w trakcie codziennej eksploatacji ulegały zniszczeniu i mogły być popękane - w miarę możliwości finansowych ubytki były uzupełniane.

Temperatury obliczeniowe dla pomieszczeń, w których na stałe przebywają osoby nie wykonujące pracy fizycznej były prawidłowe i wynosiły więcej niż 20°C. Sprawna wentylacja oraz właściwa temperatura praktycznie wykluczały możliwość pojawienia się ognisk grzybiczych na ścianach w celi, w której przebywał powód.

Pozwany miał również podpisaną umowę z firmą zewnętrzną na zabiegi dezynsekcji, dezynfekcji i deratyzacji i każdorazowo, po stwierdzeniu lub wystąpieniu podejrzenia obecności pluskiew lub innych insektów, była przeprowadzona dezynsekcja. Powód miał dostęp do zimnej wody przez cały czas. Ciepła woda odłączana była na podstawie grafików zatwierdzonych przez dyrektora aresztu, zgodnie z § 14 ust. 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn.25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania, § 14 ust. 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn.25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności oraz obowiązującym porządkiem wewnętrznym. Wyłączanie ciepłej wody stosowane było przez 6 godzin dziennie, z wyjątkiem sobót i dni świątecznych.

W celu utrzymania czystości, raz w miesiącu wydawane były osadzonym środki czystości i higieny osobistej (szczoteczka do zębów - 1 szt/1 rok, mydło - 100 g, pasta do zębów - 50g, krem do golenia - 50g, proszek do prania - 200g, mleczko do czyszczenia, płyn do mycia naczyń, mleczko do czyszczenia sanitariatów, pasta do podłóg, miski, szczotki, zmiotki, ściereczki, worki na śmieci, itp.). W wypadku, gdyby powód uznał, że wydane środki nie zaspokajały jego potrzeb, miał możliwość dokonania samodzielnego zakupu środków czystości w kantynie aresztu.

Kąpiel osadzonych odbywała się co najmniej raz w tygodniu, a przy wskazaniach medycznych lekarza - również częściej.

Powód otrzymywał całodobowe wyżywienie - 3 posiłki dziennie, a także niezbędną odzież, bieliznę i pościel, której czyszczenie zapewniał areszt - zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Powód zakwaterowany był z zachowaniem minimalnego, ustawowego metrażu, tzn. 3 m² na jedną osobę.

Powód przebywał również w **Zakładzie Karnym w G.**

Cele mieszkalne oddziału E-I nr 103 i 106, w których przebywał powód, posiadały zabudowane węzły sanitarne, oddzielone od pozostałej części celi w sposób stały, ściankami o konstrukcji odpowiednio drewnianej i murowanej. Cella mieszkalna oddziału A-II nr 215 posiadała zabudowany węzeł sanitarny, oddzielony od pozostałej części celi w sposób stały ściankami o konstrukcji metalowo - drewnianej.

Do celi nr (...) została doprowadzona ciepła woda bieżąca, zaś cella nr (...) z uwagi na remont oddziału oczekiwała na jej doprowadzenie.

Osadzeni mieli możliwość korzystania z ciepłej kąpieli - raz tygodniowo. Powód, jak i inni osadzeni, mieli też możliwość podgrzania wody np. w prywatnych czajnikach elektrycznych.

W celi występowały insekty. W takich sytuacjach, po zgłoszeniu faktu wystąpienia insektów w celi, używane było urządzenie wytwarzające parę do usunięcia tych owadów. Czasem wzywana była specjalistyczna firma – wszczynano procedurę dezynsekcijną, polegającą m.in. na opróżnieniu celi, upraniu ubrań, wymianie pościeli i odzieży.

W celach mieszkalnych nie było wilgoci. Okna – w przypadku zgłoszenia problemu - były uszczelniane na nowo.

W szafkach nie było drzwiczek, co było wynikiem wandalizmu przebywających w celach osadzonych.

W dniach 24-26 listopada 2010 r. omawiana jednostka była wizytowana przez przedstawicieli biura Rzecznika Praw Obywatelskich, którzy nie stwierdzili uchybień.

W w/w jednostce skazani kierowani byli do zatrudnienia odpłatnego w miarę powstawania wolnych miejsc pracy. Powód kilkakrotnie zwracał się do pozwanego z prośbami o zatrudnienie odpłatne. Jego prośby z dnia 30 lipca 2010 r. oraz 4 października 2010 r. zostały rozpatrzone odmownie z uwagi na naganne zachowanie, natomiast z dnia 15 listopada 2010 r., 31 stycznia 2011 r., 17 maja 2011 r., 13 lipca 2011 r., 20 września 2011 r. oraz 23 listopada 2011 r. z uwagi na brak wolnych miejsc pracy. Na powyższe okoliczności powód złożył skargę do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w S., która uznana została za nieuzasadnioną.

Powód składał również wnioski o przeniesienie do innej jednostki - w dniu 24 lutego 2013 r. powód złożył prośbę do Prezesa Sądu Okręgowego o przetransportowanie do innego zakładu karnego. Prośba powoda rozpatrzona została odmownie z uwagi na nie uwiarygodnienie przez powoda opisanej we wniosku kwestii, a jedynie deklarowanie konfliktu z administracją pozwaną jednostki.

W dniu 22 lutego 2013 r. powód ukarany został dyscyplinarnie pozbawieniem możliwości otrzymywania paczek żywnościowych, na okres 3 miesięcy, w związku z odmową wykonania polecenia przełożonego przejścia do wyznaczonej celi mieszkalnej.

Powód, jak i reszta osadzonych, w trakcie pobytu w omawianym zakładzie, mógł korzystać z różnorodnych zajęć odbywających się poza całą mieszkalną. Jeśli powód wykazał chęć uczestnictwa w zajęciach sportowych i innych, mógł brać udział w zajęciach sportowych na hali sportowej - co najmniej raz w tygodniu, zajęciach sportowych odbywających się na świetlicach do zajęć sportowych – średnio 3 razy w tygodniu, zajęciach odbywających się na świetlicy - nawet codziennie; w ramach tych zajęć osadzeni w zakładzie mogli korzystać z gier świetlicowych, stołu do tenisa, telewizora oraz codziennej prasy. Powód mógł również brać udział w zajęciach klubu malarsko - rzeźbiarskiego - codziennie za wyjątkiem tzw. dnia gospodarczego, obowiązującego w danym oddziale - czas zajęć ograniczony był jedynie porą posiłków, zatrudnieniem, apelem wieczornym; w usługach religijnych różnych wyznań - co najmniej raz w tygodniu. Powód miał również dostęp do księgozbioru biblioteki zakładowej oraz mógł brać udział w organizowanych przez radiowęzeł, w ramach zajęć KO, konkursach i zawodach.

Powód nie przebywał tu w warunkach przeludnienia.

Powód miał stwierdzone zaburzenia adaptacyjne. Leczenie zaburzenia adaptacyjnego przebiegło prawidłowo. Zaburzenia adaptacyjne nie spowodowały u powoda trwałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, a powstały znacznie wcześniej, już przed pobytem badanego w zakładzie karnym.

W 2012 r. stwierdzono u powoda zaburzenia osobowości o typie osobowości dyssocjalnej. Leczenie terapii zaburzenia osobowości nie zostało wdrożone. Nie jest możliwa weryfikacja czy powód podjąłby leczenie na wolności i czy ewentualna terapia przyniosłaby sukces.

Powód został zatrzymany przez Policję 11.10.2012r. i podczas zatrzymania złamał mały palec ręki lewej. Leczenie powoda w Zakładach Karnych po złamaniu paliczka środkowego palca V dłoni lewej, rany okolicy stawu MP palca V dłoni prawej było prawidłowe. Podczas leczenia złamania powód nie stosował się do zaleceń lekarskich, zdejmował szynę.

U powoda zdiagnozowano również deformację kręgosłupa. Skrzywienie kręgosłupa jest u powoda nabytą deformacją, najprawdopodobniej wywołaną przeciążeniem w wieku młodzieńczym. Dolegliwości bólowe stawów barkowych są związane z nasileniem okresowych treningów na siłowni w ZK, które są prawidłowo leczone; jednocześnie nie stwierdzono u powoda deficytu ruchu w obu stawach barkowych. Opieka medyczna sprawowana nad powodem w okresie od 24 października 2008r. do 4 grudnia 2015 r. nie budzi żadnych zastrzeżeń medycznych.

Podczas jednego z treningów w ZK powód doznał obrażeń twarzy, stwierdził, że „jest to niczyja wina” i nie wnosił z tego tytułu żadnych pretensji do administracji ZK.

U powoda rozpoznano również schorzenie dermatologiczne (w dniu 18 marca 2013r.) – łupież pstry. Leczenie powoda w zakresie dermatologii, alergologii i chorób zawodowych w okresie od 24 października 2008 r. do 14 marca 2014r. było prawidłowe i zgodne z aktualnym stanem wiedzy medycznej.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przedstawione przez strony w/w dokumenty i ich kserokopie, które nie były kwestionowane przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu. Sąd stan faktyczny ustalił również częściowo w oparciu o twierdzenia powoda zawarte w pozwie i zeznania powoda słuchanego w charakterze strony. Sąd odmówił wiary twierdzeniom i zeznaniom powoda oraz świadków w zakresie, w jakim wskazywali, jakoby był przez cały okres pobytu w w/w jednostkach penitencjarnych osadzony w celach zawilgoconych, zagrzybionych, zimnych, bez właściwej wentylacji i naświetlenia, niewyposażonych w odpowiedni kącik sanitarny do załatwienia potrzeb fizjologicznych i odpowiedni sprzęt kwaterunkowy. Sąd odmówił wiary także twierdzeniom powoda, jakoby opieka zdrowotna w przedmiotowych jednostkach penitencjarnych była niedostateczna, oraz jakoby w celach panowała niewłaściwa temperatura, a powód był traktowany niewłaściwie przez funkcjonariusz SW.

Okoliczności te nie znalazły potwierdzenia w dowodach zgromadzonych w niniejszej sprawie, a w ocenie Sądu, miały one na celu jedynie wzmocnienie argumentacji strony powodowej ukazującej złe warunki mieszkalne, zmierzającej w kierunku skłonienia Sądu do uwzględnienia powództwa zgłoszonego w niniejszej sprawie. Ciężar dowodu w tym

zakresie spoczywał na powodzie, i w ocenie Sądu w znacznej części powód nie sprostął obowiązkowi należytego udowodnienia przywoływanych okoliczności.

Przedmiotem badania Sądu był wyłącznie okres od dnia 24 października 2008 r. do dnia wniesienia pozwu (z uwagi na skuteczny zarzut przedawnienia, o czym w dalszej części uzasadnienia) i tego czasookresu dotyczy ustalenie stanu faktycznego sprawy. Powód reprezentowany przez fachowego pełnomocnika usiłował rozszerzyć powództwo o dalsze okresy, tj. o kolejny pobyt w ZK G. oraz o pobyt w AŚ w B.. Trzeba jednak zaznaczyć, że powód formułował tu jedynie same twierdzenia, nie zgłaszając żadnych wniosków dowodowych, mimo że był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika. W wykonaniu zobowiązania Sądu (k.331) ów pełnomocnik zamiast wskazać szczegółowo zakres żądania w nowej postaci, dołączył jedynie pismo powoda (k.332), które stanowiło wykonanie zobowiązania w sposób nienależyty. Powód nie określił bowiem w jakich jednostkach i w jakim czasie był jeszcze osadzony (z wyjątkiem AŚ B.). Okoliczności te nie wpływały jednak na treść rozstrzygnięcia Sądu, gdyż nawet gdyby przyjąć, że powództwo zostało tu sprecyzowane w dostatecznym stopniu, to i tak powód nie sprostął obowiązkowi dowodowemu (art. 6 k.c.). Dalsze twierdzenia powoda (dotyczące okresu po wniesieniu pozwu) Sąd ocenił zatem jako całkowicie gołosłowne, bo nieoparte żadnymi dowodami, w szczególności powód nie złożył żadnych wniosków dowodowych dotyczących jego warunków bytowych w AŚ B..

Sąd przyjął zatem stan faktyczny przedstawiony w dokumentach złożonych do akt sprawy, a ponadto ustalenia faktyczne oparł na zeznaniach świadków. Są to: pozew, k. 2-6, uzupełnienie argumentacji pozwu, k.70-72, 161-162v., załącznik, k.165, pismo pozwanego, k. 78-92, załączniki, k. 93-150, k.168-184, 209-212, zeznania świadka T. W., k.298-99, zeznania E. P., pracownika SW w ZK w G., k. 300, zeznania świadka D. U., pracownika SW w ZK w G., k.301, zeznania świadka A. Ł., k.302, zeznania T. K., k. 383-383v., zeznania świadka P. P., k.384 – współosadzonego z powodem w ZK G., zeznania J. S., funkcjonariusza SW, k. 420-421, zeznania A. S., funkcjonariusza SW, k. 422-423, zeznania A. K., k.456-457, zeznania J. A., k.469-469v. – lekarza AŚ w S., książka zdrowia osadzonego, kserokopia, k. 497-515, dokumentacja medyczna, k. 518-547, zeznania powoda Ł. G., k.628-629, 762-763. Zeznania świadka T. N. (k.726-726v.) były nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy – świadek nie kojarzył osoby powoda, a jego zeznania nic nie wniosły do sprawy.

Powód formułował również twierdzenia, sprowadzające się do tezy, że z powodu złego leczenia w jednostkach penitencjarnych pogorszeniu uległ jego stan zdrowia. Te okoliczności wymagały wiadomości specjalnych, w związku z czym rozstrzygnięcie w tym przedmiocie Sąd oparł na przeprowadzonych dowodach w postaci opinii biegłych, vide: opinia sądowo-psychiatryczna, k. 577-584, opinia biegłego ortopedy-traumatologa, k. 656-660, opinia sądowo-lekarska, k. 805-814. Przedmiotowe opinie Sąd ocenił jako spójne, logiczne, rzetelne i kompletne, a zatem mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych sprawy.

Powód domagał się zbadania przez innego biegłego dermatologa i biegłego psychiatry (k.832), lecz nie formułował co do opinii konkretnych (merytorycznych) zarzutów. Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury, sąd rozpoznający sprawę powinien zażądać dodatkowej opinii innych biegłych, jeżeli występuje rozbieżność, niepełność lub niejasność opinii, a materiał dowodowy nie daje podstawy do oparcia się wyłącznie na opinii jednego biegłego (vide: orzeczenie SN z dnia 18.06.1952r., C 1108/51, NP 1953, nr 10, s. 93; postanowienie SN z dnia 29.06.1973r., I CR 271/73, Lex nr 7277; wyrok SN z dnia 15.02.1974r., II CR 817/73, Lex nr 7404; uzasadnienie wyroku SN z dnia 10.02.2000r., II 399/99 OSNP 2001, nr 15, poz. 497; wyrok SN z dnia 8.02.2002r., II UKN 112/01, OSNP 2003, nr 23, poz. 580). Uznanie przez sąd opinii jednego biegłego za wiarygodną, poparte uzasadnieniem tego stanowiska, zwalnia sąd od obowiązku wzywania jeszcze jednego biegłego (vide: orzeczenie SN z dnia 19.07.1952r., I C 207/52; wyrok SN z dnia 24.08.1972r., II CR 222/72, OSP 1973, z. 5, poz. 93). W świetle powyższego nie było podstaw do dalszego weryfikowania opinii biegłego dermatologa.

Sąd nie przeprowadził również dowodu z opinii Instytutu, gdyż okazało się to niemożliwe (instytut odmówił sporządzenia opinii ze względu na liczbę zleceń (k. 664)). Przeprowadzenie tego dowodu nie miało jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż okoliczności mające stanowić przedmiot opinii zostały już ustalone za pomocą innych środków dowodowych (opinie biegłych, zeznania świadków).

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało rozważyć zarzut częściowego przedawniania roszczeń powoda, podnoszony przez pozwanego, z uwagi na upływ trzyletniego terminu od ewentualnego zdarzenia wyrządzającego szkodę. Jak wynika z art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Wymieniony przepis obejmuje przedawnienie żądania zapłaty odpowiedniego zadośćuczynienia za krzywdę. Z kolei z treści art. 120 § 1 zdanie pierwsze k.c. wynika, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. W myśl § 2 cytowanego przepisu bieg przedawnienia roszczeń o zaniechanie rozpoczyna się od dnia, w którym ten, przeciwko komu roszczenie przysługuje, nie zastosował się do treści roszczenia. Jak podkreślił Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 17 czerwca 2009 roku, sygn. I ACa 771/09 termin przedawnienia roszczenia nierozzerwalnie związany jest z ustaleniem daty wymagalności tego roszczenia, zaś zadośćuczynienie należne jest za wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, których doznał powód: te, które odczuwał w przeszłości, aktualne i te, które będzie odczuwał do końca życia /.../. Przedawnienie odnosi się do roszczeń wymagalnych /.../. Zadośćuczynienie zaś ze swej istoty co do zasady uwzględniać winno wszystkie cierpienia, jakie łączą się z konkretnym czynem. W niniejszej sprawie powód powoływał się na krzywdę, jakiej doznał w trakcie pobytu w wymienionych w pozwie jednostkach penitencjarnych. A zatem wymagalność roszczenia konkretyzowała się w kolejnych dniach pobytu w tych jednostkach. Biorąc pod uwagę fakt, że niniejszy pozew został złożony w dniu 24 października 2011 roku, roszczenia powoda uległy przedawnieniu za okres do dnia 23 października 2008 roku. Wobec uwzględnienia zarzutu przedawnienia za wskazany powyżej okres poza rozważaniami prawnymi, a także poza ustaleniami faktycznymi pozostawały warunki bytowe panujące podczas osadzenia powoda w okresie sprzed daty 24 października 2008r. **Oznacza to, że żądanie powoda w części nieprzedawnionej do chwili wniesienia pozwu dotyczy pobytu w dwóch jednostkach penitencjarnych – w G. i S..**

Jeśli chodzi zaś o roszczenia niemajątkowe zgłaszane w pozwie związane z owym dawnym okresem (związane z którym roszczenia majątkowe uległy przedawnieniu) – to w ocenie Sądu żądania te są oczywiście nieuzasadnione, a badanie prawdziwości twierdzeń faktycznych powoda w tym zakresie – było zbędne. Nawet bowiem jeśli te twierdzenia powoda (odnoszące się do owego dawnego okresu sprzed trzech lat przed wniesieniem pozwu) byłyby prawdziwe, to powództwo w tym zakresie i tak podlegałoby oddaleniu. Po pierwsze bowiem, okoliczność, że powód zgłosił je dopiero w pozwie w niniejszej sprawie, świadczy kategorycznie o tym, że powód nie odczuwał wcześniej krzywdy z tym związanej, a w każdym razie nie była to krzywda na tyle duża, by skłoniła powoda wówczas do dochodzenia zaprzestania naruszania jego dóbr osobistych. Już sam ten fakt wywołuje w Sądzie przekonanie, że naruszenie dóbr powoda nie było na tyle silne, by powód odczuwał je jako takich rozmiarów krzywdę, która uzasadniałaby naprawienie tej krzywdy poprzez zapłatę przez pozwanego określonej sumy pieniężnej

Przystępując do merytorycznej oceny roszczeń powoda za okres od dnia 24 października 2008r. Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo także w tym zakresie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Z kolei stosownie do art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zaś art. 448 k.c. stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za

doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Jak słusznie wskazywał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 24 lipca 2008 roku (I ACa 1150/06, OSAW 2008/4/110) w przypadku naruszenia dóbr osobistych bezprawnym działaniem sprawcy pokrzywdzonemu przede wszystkim przysługują środki o charakterze niemajątkowym przewidziane w art. 24 k.c., a w przypadku gdy działanie naruszydźciela jest także zawinione środki o charakterze majątkowym, o których stanowi art. 448 k.c. Przy czym warto zwrócić uwagę, iż obydwa roszczenia mają charakter samodzielny i pokrzywdzonemu przysługuje prawo ich wyboru, zaś sądowi pozostawiona jest ocena celowości przyznania ochrony w żądanej formie, jego adekwatności do rodzaju naruszonego dobra, a przede wszystkim rozmiaru doznanej krzywdy. Przy żądaniu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego podstawowym kryterium oceny sądu winien być rozmiar ujemnych następstw w sferze psychicznej pokrzywdzonego bowiem celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest zrekompensowanie i złagodzenie doznanej krzywdy moralnej. Z tych też względów sąd jest zobowiązany ustalić zakres cierpień pokrzywdzonego, a przy ocenie tej przesłanki nie może abstrahować od wszystkich okoliczności towarzyszących powstaniu krzywdy. Znikomość ujemnych następstw może być podstawą oddalenia powództwa o przyznanie zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego.

Analizując przesłanki ochrony dóbr osobistych powoda Sąd miał na uwadze to, że obowiązkiem władz publicznych, w tym wypadku funkcjonariuszy Służby Więziennej jest ochrona i poszanowanie godności uwięzionych, gwarantowanych w przepisach Konstytucji i aktach prawa międzynarodowego (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 29 listopada 2012 r., I ACa 362/12, LEX nr 1246796, jak również orzeczenia cytowane w pismach procesowych powoda). Nie ulega wątpliwości, że dobra osobiste są szczególnie narażone na uszczerbek przy wykonywaniu władzy publicznej, w realizowaniu zadań represyjnych, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka.

Niewątpliwie godność (cześć) jest najważniejszym dobrem chronionym w przepisach prawa, jest dobrem osobistym przysługującym człowiekowi z racji urodzenia. Podlega ono ochronie nie tylko na podstawie powołanych przepisów art. 23 i 24 k.c., ale również - w stosunku do osób odbywających karę pozbawienia wolności - na podstawie art. 30 Konstytucji, oraz art. 4 k.k.w. Przepisy te nakazują wykonywanie kary w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności skazanego oraz zakazują stosowania tortur lub nieludzkiego albo poniżającego traktowania i karnia skazanego (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06, OSNC 2008, Nr 1, poz. 13, z dnia 2 października 2007 r., II CSK 269/07, OSNC -ZD 2008, Nr 3, poz. 75, z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 473/11, Biul. SN 2012, Nr 7, poz. 12). Godność jest wartością właściwą każdemu człowiekowi i obejmuje ona wszelkie dziedziny jego życia. Przyjmuje się, że obowiązek poszanowania i ochrony godności ludzkiej powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka. Zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Wynika to wprost z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., nr 38, poz. 167 i 169) i z art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 grudnia 1950 r. stanowiących, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku, jak również wynika z treści przepisu art. 47 Konstytucji wynika, że każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Biorąc pod uwagę brzmienie powyższych przepisów prawnych w pierwszej kolejności należało zatem ustalić, czy w ogóle doszło do naruszenia dóbr osobistych, a jeśli tak to jakie dobra osobiste powoda zostały naruszone przez

przedmiotowe jednostki penitencjarne, które reprezentuje pozwany jako organ nadrzędny. W tym kontekście warto podkreślić, że doktryna i judykatura stoją zgodnie na stanowisku, że przy ocenie zaistnienia naruszenia dobra osobistego należy posługiwać się kryteriami o charakterze obiektywnym, nie zaś kierować się jedynie subiektywnymi odczuciami osoby występującej o przyznanie ochrony. Przykładowo Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 października 2001 roku (V CKN 195/01, Lex nr 53107) stwierdził, że ocena, czy cześć człowieka została zagrożona bądź naruszona, musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych. Istotne jest bowiem nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ale obiektywna reakcja opinii publicznej. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 8 maja 2009 roku (sygn. akt VI ACa 1242/08) nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania ochrony sądowej dóbr osobistych, bowiem należy mieć na uwadze również zobiektywizowaną ocenę zewnętrzną. Konieczne jest także zachowanie proporcji oraz umiaru i nie może nadużywać instrumentów prawnych właściwych tej ochronie do przypadków drobnych, opierających się w głównej mierze na subiektywnych odczuciach zainteresowanego, gdyż taki sposób postępowania prowadziłby do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Należy przy tym pamiętać, że twierdzenie istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę, która to twierdzenie zgłasza (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001 roku, I PKN 660/00). Zatem ciężar wykazania krzywdy, jaką w swojej ocenie doznał powód wskutek działań przedmiotowych jednostek penitencjarnych, spoczywał właśnie na powodzie.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazywał na działania i zaniechania pozwanego w postaci: osadzenia w przepełnionych celach, braku właściwego oświetlenia cel, braku właściwego oddzielenia urządzeń sanitarnych od mieszkalnej części cel, braku właściwego wyżywienia, braku dostępu do ciepłej wody, braku właściwych warunków sanitarno-higienicznych, braku odpowiedniego sprzętu kwaterunkowego, niezapewnienia właściwej temperatury powietrza, braku dostępu do zajęć kulturalno-oświatowych, niewłaściwych zachowań funkcjonariuszy Służby Więziennej. W tychże działaniach i zaniechaniach powód upatruje naruszenia swoich dóbr osobistych w postaci godności i prawa do prywatności. Dodatkowo powód wskazywał także na niezapewnienie mu przez pozwanego właściwej opieki medycznej, dostępu do badań diagnostycznych i nie wdrożeniu właściwego leczenia.

Powód uzasadniając swoje roszczenie podniósł m.in., iż umieszczono go w przeludnionych i zaniedbanych celach, bez odpowiedniej wentylacji i oświetlenia, co naruszyło jego godność i prawo do intymności. Tymczasem powód w okresie nieobjętym przedawnieniem nie przebywał w celach przeludnionych. Znalazło to swoje potwierdzenie w zestawieniu sporządzonym na podstawie ewidencji prowadzonej przez areszt śledczy (k.84).

Jak ustalono – w oparciu o obszerną dokumentację zgromadzoną w aktach sprawy - wyposażenie cel odpowiadało przepisom rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Powód każdego miesiąca otrzymywał w tych jednostkach penitencjarnych środki higieniczne o ilości i rodzaju określonych odpowiednimi przepisami. W tych jednostkach kącieki sanitarne były oddzielone od celi mieszkalnej, celem zapewnienia osadzonym intymności, więźniowie mieli możliwość korzystania ze świetlicy, biblioteki i czytelnicy, zajęć edukacyjnych i adaptacyjnych. Powód miał zapewnione wyżywienie o odpowiedniej wartości odżywczej, raz w tygodniu miał możliwość kąpieli w ciepłej wodzie, miał dostęp do bieżącej zimnej wody. Podobnie, powód w żaden sposób nie udowodnił, że funkcjonariusze Służby Więziennej bądź inni współosadzeni stosowali w stosunku do niego agresję fizyczną bądź słowną. Powyższy fakt nie znajduje potwierdzenia w dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, zaś powód nie zgłaszał wniosków dowodowych w tym zakresie. Gołosłowne twierdzenia nie mogą stanowić podstawy przyjęcia, że do takich zachowań w ogóle doszło.

Jako oczywiście bezzasadne pozostają też powoływane zarzuty co do jakości sprzętu kwaterunkowego. Standard cel odpowiadał bowiem właściwym przepisom, zainstalowana też była wentylacja grawitacyjna gwarantująca cyrkulację powietrza.

Zdaniem Sądu także okoliczność, że nie we wszystkich celach powód miał zapewnioną ciepłą wodę – jest zgodna z warunkami cyt. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2003 r., zgodnie z którym w celach powinna być zapewniona zimna woda. Przepisy te statuują standardy techniczne cel w sposób zgodny, zdaniem Sądu, z aktami normatywnymi wyższego rzędu, i nie powodują naruszenia godności osadzonych. Dla porównania, minimalny standard warunków lokalowych dla osób ubogich eksmitowanych do pomieszczeń tymczasowych także nie zapewnia ciepłej wody (por. art. 2 ust. 1 pkt 5a u.o.p.l. ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, t.j. Dz.U.2005.31.266 ze zm. Dz.U.2011.224.1342; także wcześniej obowiązujące przepisy rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z dnia 26 stycznia 2005 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości oraz szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie, Dz. U. 2005.17.155). Trudno przyjąć, by standardy lokalowe nie naruszające godności tych osób miały być niższe, niż standardy dotyczące osób osadzonych.

Odmowa zatrudnienia z powodu nagannego zachowania powoda, a także odmowa przeniesienia do innej jednostki penitencjarnej również nie mogły naruszyć dóbr osobistych powoda. Oceny prawidłowości (zgodności z prawem) tych decyzji mógł dokonać sąd penitencjarny, a powód korzystał z przysługujących mu środków ochrony prawnej. W orzecznictwie sądowym podnosi się, że przyznanie sądowi cywilnemu możliwości badania tego typu kwestii oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności, lecz także skutkowałoby pozbawieniem znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sądu penitencjarnego na skazanego osadzonego w zakładzie karnym. Gdyby skazany mógł skutecznie dochodzić ochrony bezpośrednio przed sądem cywilnym, to przewidziany i uregulowany w kodeksie karnym wykonawczym tryb postępowania penitencjarnego nie tylko nie mógłby spełniać funkcji zakładanych przez ustawodawcę, lecz w istocie straciłby rację bytu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., IV CSK 276/11 i z dnia 22 lutego 2012 r. IV CSK 276/11, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 lipca 2015 r., VI ACA 1143/14). Z tych względów powyższe kwestie nie mogły być brane pod uwagę przy badaniu naruszenia dóbr osobistych powoda.

Odnosząc się zaś do podnoszonego przez powoda zarzutu braku odpowiedniej opieki medycznej stwierdzić należy, co następuje.

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności opinii biegłych, powód wielokrotnie korzystał z konsultacji lekarzy różnych specjalności, co zostało szczegółowo udokumentowane. Lekarze za każdym razem reagowali na zgłaszane przez powoda dolegliwości, przepisując mu stosowne leki. Powód poddawany był badaniom laboratoryjnym i diagnostyce, korzystał z pomocy pielęgniarskiej. Lekarze interniści i lekarze specjaliści reagowali na dolegliwości zgłaszane przez powoda, przepisując odpowiednie leki i przeprowadzając stosowne badania. W ocenie Sądu, wszystkie te okoliczności obalają tezę, jakoby na skutek zaniedbań pozwanego u powoda nastąpił jakikolwiek uszczerbek na zdrowiu, co explicite potwierdzają wnioski zawarte w opiniach biegłych.

Jeśli zaś chodzi o występowanie pluskiew w celi ZK w G., to twierdzenia powoda Sąd uznał tu za udowodnione. Pozwana nie zaprzeczyła, by taki stan rzeczy miał miejsce; również zeznający w sprawie świadkowie - pracownicy SW w ZK potwierdzili, że miało to miejsce. Jednocześnie wskazać należy, iż Zakład Karny w którym zdarzenie to miało miejsce, podjął niezwłocznie czynności zmierzające do usunięcia owych insektów, poprzez zastosowanie dezynfekcji. Wdrożono odpowiednią procedurę polegającą na wymianie odzieży, pościeli i opróżnieniu celi oraz zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych. Uznając nawet, że powód został przez te insekty pogryziony, a co za tym idzie - również w pewnym stopniu doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda – to i tak nie ma podstaw do przyjęcia, że do tego naruszenia doszło z winy pozwanego, który uczynił wszystko, aby zaistniały stan naprawić.

Mając to wszystko na uwadze Sąd uznał powództwo Ł. G. za bezpodstawne i oparte na gołosłownych twierdzeniach, którym przeczą dokumenty zgromadzone w aktach sprawy. Nie ma zatem żadnych podstaw do uwzględnienia żądań

powoda: ani zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia, ani do zasądzenia określonej w pozwie kwoty na wskazany cel społeczny.

Wobec powyższego Sąd powództwo oddalił i orzekł jak w pkt I. wyroku.

W punkcie II sentencji wyroku Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. Zgodnie z ostatnim z powołanych przepisów Sąd obowiązany jest w orzeczeniu kończącym postępowanie orzec o jego kosztach. Sąd nie obciążył powoda kosztami procesu strony przeciwnej, zgodnie z art. 102 k.p.c. W ocenie Sądu charakter dochodzonego przez powoda roszczenia – o ochronę dóbr osobistych, jak również to, że powód przez długi czas pozostawał w warunkach izolacji więziennej, co per se wywołuje trudną sytuację finansową, przemawiały w ocenie Sądu za odstąpieniem od obciążania go kosztami procesu zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażoną w przepisie art. 98 k.p.c. Mając na uwadze przywołane okoliczności, Sąd uznał za uzasadnione w świetle reguł słuszności, odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu.

Jednocześnie nieuwiszczone koszty sądowe Sąd, na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przejął na rachunek Skarbu Państwa, bowiem powód został zwolniony od opłaty od pozwu, a brak było podstaw do obciążenia tymi kosztami pozwanego, który proces wygrał.

W punkcie III sentencji wyroku Sąd nakazał wypłacić należne pełnomocnikowi powoda wynagrodzenie w wysokości 7.200,- z (§ 6 pkt 7 w zw. z § 19 pkt 1 rozp. min. sprawiedl. z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz.U. 2002/163/1348 z późn. zm.) ze Skarbu Państwa, albowiem powód reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu przegrał sprawę w całości.